

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія української культури

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

“ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ”

Перший (бакалаврський) рівень

За спеціальністю № 032 Історія та археологія

галузі знань № 03 Гуманітарні науки

Кваліфікація Бакалавр історії та археології

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 3 від 28 вересня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія української культури
Викладач (-і)	Єгрешій Олег Ігорович
Контактний телефон викладача	0677383657
E-mail викладача	ludyna@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є :</p> <p><i>Коротко особливості, зміст</i></p> <p><i>Історія української культури</i> – дисципліна, яка формує ідентичність і національну самоповагу, адже історія культури концентрує у собі такі взаємопов'язані речі, як національна мова, традиції та історична пам'ять. Вводячи студентів спеціальності № 032 «Історія та археологія» у світ української культури з її основними науковими проблемами і дискурсами, ми намагаємося представити головні історичні віхи становлення та розвитку української культури, простежити процес формування національно-культурних цінностей із «задньою думкою», що засвоєні уміння і навички, знадобляться їм у подальшому у кар'єрі, у тому числі у науковій діяльності. Увагу приділено також з'ясуванню низки теоретичних питань щодо сутності культури, її структури, у взаємозв'язку з суспільно-політичними та економічними процесами, співвідношенню загальнолюдських та національних культурних цінностей, традиціям та новаціям у культурі тощо. Розглядаються й проблеми збереження національних культурних традицій в народному середовищі, а також відляється увага небезпекам, що постають нині перед українським і світовим соціумами – гендерна ідеологія, ювенальна юстиція, woke culture тощо. За нашим задумом, поінформовані студенти у майбутньому зможуть інформувати про зазначені цивілізаційні виклики у своєму контактному середовищі</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Мета</i> викладання дисципліни <i>Історія української культури</i> вбачається у тому, щоб на основі засвоєння теоретичних знань та фактологічного матеріалу формувати в студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за галуззю знань № 03 Гуманітарні науки, спеціальністю № 032 «Історія та археологія» комплекс відповідних знань, вмінь та навичок з предмету. Ці знання знадобляться студентам для формування у майбутньому системи своїх життєвих цінностей, кар'єрного зростання тощо.</p> <p><i>Завдання:</i> ознайомити студентів із історією української культури від стародавньої доби до сьогодення; навчити використовувати в професійній і соціальній практиці знання з історії української культури; акцентувати на загрозах, що постають нині перед українським і світовим суспільствами; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблем. Одним із головних завдань курсу є також формування в студентів зазначеної спеціальності культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати (ПРН) навчання:

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати

науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний
2	032 Історія та археологія	1	

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Сем. заняття	Сам. роб.
Тема 1. Феномен української культури. Культура як суспільне явище. Періодизація історії української культури. Поняття культурної спадщини. Об'єкти і пам'ятки культурної спадщини. Менталітет українців та основні детермінанти його становлення. Риси та ознаки української культури.	2		4
Тема 2. Становище української культури у давні часи і в середньовічну пору. Історико-культурні процеси на території України в давні часи. Ознаки культури Середньовіччя. Культури Київської Русі і Галицько-Волинського князівства як середньовічний тип культури.	2		6
Тема 3. Культура Київської Русі та можливості адаптації теми до ЗОШ. Архітектура Київської Русі. Живопис Київської Русі. Мозаїки. фрески. Книжкова мініатюра. Література		2	6

історичної доби. Освіта та наука Київської Русі.			
Тема 4. Українська культура XVI – XVIII ст. та європейський культурний простір. Соціокультурне становище в Західній Європі епохи Відродження. Реформаційні культурні особливості. Ідеї Ренесансу та Реформації в українській культурі. Культурницька інтеграція українців. Духовні осередки в Україні XIV – першої половини XVII ст. Культурні парадигми в Західній Європі та Росії XVII–XVIII ст. Доба Бароко. Умови розвитку та особливості української культури другої половини XVII – XVIII ст.	2		6
Тема 5. Культура України XIV – першої половини XVII. Доба ренесансу і раннього бароко. Можливості адаптації теми до ЗОШ. Архітектура історичної доби. Початок українського книгодрукування. Література. Розвиток літописання. Освіта історичної доби. Скульптура і живопис історичної доби.		2	6
Тема 6. Розвиток культури в Україні у другій половині XVII –XVIII ст. Доба бароко. Просвітництво. Можливості адаптації теми до ЗОШ. Розвиток освіти. Києво-Могилянська колегія (Академія). Розвиток літератури. Історична думка історичної доби. Філософія історичної доби. Г.Сковорода. Музична культура доби. Архітектура та скульптура барокальної доби.		2	6
Тема 7. Українське національно-культурне відродження (XIX – початок XX ст.). Проблеми і суперечності розвитку української культури в XIX ст. Розвиток освіти. Становище у царині науки. Розвиток літератури. Театральне і музичне мистецтво. Архітектура і скульптура. Образотворче мистецтво.	2	2	8
Тема 8 Становище української культури доби Національної революції 1917–1923 рр. Можливості адаптації теми до ЗОШ. Становище у царині освіти і науки. Особливості розвитку літератури. Театральне мистецтво. Кіномистецтво. Образотворче мистецтво. Живопис. Архітектура і скульптура. Музичне мистецтво.		2	6
Тема 9. Українська культура радянської доби (1920–1991 рр.). Культурне будівництво у радянській Україні в 20–30 рр. XX ст. Українська культура у період сталінізму. Репресії проти митців. Роки німецько-радянської війни. Українська культура повоєнного періоду. Шістдесятництво як культурний феномен. Форсований наступ на українську культуру за часів стагнації. Особливості розвитку української культури в умовах горбачовської перебудови 1985–1991 рр. Особливості розвитку української радянської літератури. Літературний процес. ВАПЛІТЕ. Театральне мистецтво. Театр «Березіль». Кіномистецтво. О.Довженко. Образотворче і музичне мистецтво. Архітектура і скульптура радянської України. Українська радянська освіта. Розвиток української радянської науки.	4	4	8

Тема 10. Розвиток української культури доби національної державності 1991-2023 рр. Можливості адаптації теми до ЗОШ. Особливості розвитку української літератури. Театральне і Кіномистецтво. Образотворче мистецтво. Архітектура і скульптура доби. Музичне мистецтво. Українська освіта. Розвиток науки.		2	4
Тема 11. Захист реферативних робіт (індивідуальних робіт) з історії культурних локацій своїх населених пунктів		2	
Заг.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Робота на парах – 40 б.</p> <p>Оцінка за індивідуальну роботу – 10 б.</p> <p>Залікова робота – 50 б.</p> <p>Поточний контроль з дисципліни «Історія української культури» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, підготовки індивідуальної роботи (реферату) та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури. Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), при потребі коротких письмових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 40 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за п'ятибальною системою.</p> <p>Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт (<i>рефератів з історії культурних локацій своїх населених пунктів</i>). Індивідуальна робота оцінюється максимально у 10 балів. Студентам також пропонується самостійне опрацювання термінів, які є знаковими для відповідної дисципліни. Семестровий контроль відбувається формі заліку і передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за семестровий контроль знань і залік у письмовій формі. За залік виставляється максимум 50 балів. Тобто усього студент може набрати 100 б.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p><i>Зазначити: вид роботи (залікова письмова);</i></p> <p><i>Терміни написання (для денної – реферат здається на останньому занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії). Реферати надсилаються у електронному варіанті.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Вимоги до написання рефератів з історії культурних локацій своїх населених пунктів</i></p> <p>1. Кількість сторінок – від 12 аркушів.</p> <p>2. Нумерація сторінок починається з третьої, де розпочинається виклад</p>

першого розділу.

3. Перша сторінка – *титульна*.

4. На другій сторінці вміщується *зміст* реферату.

5. *Основна частина* – мінімум 8 сторінок (два пропорційні розділи)

6. Структурно реферат повинен ділитися на 5 (п'ять) одиниць: власне змісту реферату; вступної частини (вступу); двох пропорційних розділів, висновків, списку використаної літератури.

7. *Вступ* – дуже важлива складова одиниця реферату, оскільки показує самостійність авторського підходу до роботи. У вступній частині реферату найголовніше вдало сформулювати актуальність теми, розкрити власне бачення автором важливості проблеми. Зазвичай *вступ* при написанні реферату не повинен перевищувати однієї сторінки.

8. При розкритті розділів не варто надмірно деталізувати, акцентувати на другорядних питаннях, подавати інформацію (дати, події), яка побіжно, опосередковано розкриває тему. З іншого боку, при написанні реферату не варто дуже захоплюватися аналізом “фактажу”. Короткі підсумкові узагальнення по розділах слід зробити хіба що наприкінці цих розділів, виділивши для цього один абзац. Розкриваючи розділи, належить пам'ятати, що найголовніше завдання, що стоїть перед автором – максимально широко, але водночас лаконічно висвітлити тему реферату. Наприкінці розділів вартує зробити короткий самостійний висновок (декілька речень). При розкритті розділів іноді (якщо є більш як 10 позицій літератури) роблять поклики на відповідні прочитані книги. Поклики подають у квадратних дужках, де зазначають також сторінки книги, звідки запозичується інформація.

9. Реферат повинен також містити завершальну частину – *висновки*. У них автору належить підвести підсумки реферату. Спробувати, свого роду, дати відповідь на питання – що слідує з пропонованого фактичного матеріалу? Найважливіше аби висновки мали самостійний характер. Як правило, у рефераті висновкова частина не повинна перевищувати одну сторінку.

Завершальна частина – список використаної літератури. Узагалі мінімальна кількість позицій літератури для реферату – *5 позицій*. Літературні позиції повинні бути побудовані за алфавітним принципом.

Взірець змісту:

Вступ	3
Розділ I Історія костьолу отців-домініканців у м. Богородчани	4
Розділ II. Пам'ятки світської архітектури міста.....	9
Висновки	12
Список використаної літератури	13

Взірець списку використаної літератури:

1. Колястрок О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці.

	<p>Український історичний журнал. 2007. № 1. С. 174–184.</p> <p>2. Матеріали польових досліджень. Опитування провів (провела) 12 березня 2023 р. Кушнір Андріана.</p> <p>3. Удод О. Медійна історія та професійна репутація історика. URL. http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/182340/10-Udod.pdf?sequence=1</p> <p>4. Удод О. Історія повсякденності як провідний напрям української історіографії. Краєзнавство. 2010. № 3. С. 6–9. URL. http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32065/02-Udod.pdf?sequence=1</p> <p>5. Коляструк О. Історія повсякденності як об'єкт історичного дослідження: історіографічний і методологічний аспекти. Х.: Видавництво «Курсор». 2008. 122 с.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Критерії поточного оцінювання: Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; - «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; - «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища,

	пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; - «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен отримати максимум 26 б. (за семінарські заняття і написання реферату)
Підсумковий контроль	<i>Форма контролю (залік); Форма здачі (письмова); Структура білета і розподіл балів за завдання Структура завдання: 5 запитань – два теоретичні питання із лекцій і семінарів; на знання відомої культурологічної локації; на знання відомої особистості – представника культури; на знання культурологічного поняття.</i>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: У разі виконання письмових завдань здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять: Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).

Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 18 вересня 2024 р. (№ 757)

8. Рекомендована література

1. Александров А. В. Старокиївська агіографічна проза IX – першої третини XIII ст. О., 1999.
2. Александрович В. Мистецтво Галицько - Волинської держави. Л., 1999.
3. Александрович В. Українське малярство XIII – XV ст. Л., 1995.
4. Архітектура Львова / Уклад. С. П. Костюк. К., 1988.
5. Білецький П. О. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII століть. К., 1989.
6. Букач В. М., Бакланова Н. М. Історія української культури. Словник- довідник: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Одеса: вид. Букаєв В. В., 2021. 216 с
7. Брижицька С. « Я не одинокий...». Національне самоствердження Тараса Шевченка та його вплив на становлення національної ідентичності українців (друга чверть XIX – середина 20- х років XX ст.). Черкаси, 2006.
8. Висоцький С. О. Золоті ворота в Києві. К., 2000.
9. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний В 53 посібник. Дніпропетровськ :

10. Витвицький В. Максим Березовський: життя і творчість. Л., 1995.
11. Галіченко М. В., Поліщук І. Є. Історія української культури: Навчально- методичний посібник. Для студентів усіх напрямів підготовки університету. Херсон, 2014. 85 с.
12. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. К., 1996.
13. Історія української культури / В.О. Колосюк ,С.Б. Буравченкова ,С.І. Береговий та ін.: Навчально-методичний посібник. К.: НУХТ, 2010 р. 183 с. Режим доступу: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10586/1/031-11A.pdf>
14. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією доктора історичних наук С.О.Костилюєвої. – К.: ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2010. – 334 с. Режим доступу: [https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/21023/1/Pidruchnyk\(Final12\)-3.pdf](https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/21023/1/Pidruchnyk(Final12)-3.pdf)
15. Історія української культури: навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / авт. кол.; за ред. М.П. Гетьманчука. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 348 с. <http://surl.li/nebwy>.
16. Калакура Я.С. Українська культура:цивілізаційний вимір. К.: ПІЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2015. 496 с.
17. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-тє видання. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 584 с.
18. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посіб. / Під. ред. Л.І.Кормича, В.В.Багацького. Х., 2003.
19. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник. Вид. 3- тє, перероб. та доп./За ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
20. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1997.
21. Павлова О., Мельничук Т. Історія української культури: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 340 с.
22. Пальм Н. Д. П14 Історія української культури : навчальний посібник / Н. Д. Пальм, Т. Є. Гетало. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 296 с. (Укр. мов.) <http://surl.li/aevoj>.
23. Пашук А.І. Українська церква і незалежність України. Л., 2003.
24. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання. Полтава: Полт НТУ, 2015. 274 с.
25. Попович М. Нарис історії культури України. К., 1998.
26. Сушко А.І. Історія української культури : навч.-метод. посібник / А.І. Сушко, Т.М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2018. 62 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»). <http://surl.li/nebzy>.
27. Українська і світова культура: Навч. посіб. К., 2002.
28. Українська та зарубіжна культура: Підручник /За ред. В. О. Лозового. Харків: Одісей, 2006. 376 с.
29. Уліщенко А. Б. Хрестоматія з історії української культури: Матеріали для самостійної роботи студентів. К.: НПУ, 2014. 510 с.
30. Феномен української культури: Методологічні засади осмислення. К., 1996.
31. Шабанова, Ю.О., Тарасова, Н.Ю., Дичковська, О.Я. Історія української культури. [Текст]: Навчальний посібник для студентів усіх III 12 спеціальностей денної та заочної форм навчання / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. Дніпропетровськ: 2012. 141 с. <http://surl.li/chgve>.
32. Шейко В.М. Культура. Цивілізація. Глобалізація. Х., 2001.